

1. Op zoek naar Kannen

Op zoek naar Kannen. Op zoek naar mijn stamboom. Het was een vage wens die al lang ergens in mijn hoofd rondzweefde. Uiteindelijk ging die speurtocht naar leden van mijn familie Kan in 1998 van start met een bezoek aan het archief van de gemeente Zaanstad. Beginnend met bekende gegevens van mijn vader, grootvader en overgrootvader, kon ik vrij snel de stamboom terugvinden tot het begin van de achttiende eeuw. Een rechte lijn terug vanaf mijzelf, uitkomend bij ene Jan Klaaszoon Kan en Jopje Dirks Trommels, getrouwd rond 1732.

Na die eerste bezoeken aan het archief ebde de belangstelling weer wat weg, de computer waarin de gegevens waren opgeslagen werd vervangen door een nieuwe en alleen een overzicht van de stamboom bleef in een la liggen.

In december 2002, internet had ook in huize Kan zijn intrede gedaan, vond ik dat ik toch in ieder geval moest proberen een genealogisch computerprogramma te installeren en de al bekende gegevens daarin in te voeren. Dat lukte met het programma Aldfaer en ik ging ook eens verder zoeken op het internet. Al snel kwam ik terecht op de site van "the Church of Jesus Christ of Latter Day Saints" (Mormonen). In 1993 waren we op een van onze Amerikaanse reizen al eens in hun bibliotheek in Salt Lake City geweest en hadden in de daar aanwezige archieven wel de naam Kan gevonden, maar er niet echt een lijn in kunnen ontdekken. Toen deze informatie beschikbaar kwam via internet werd het veel makkelijker om gegevens met elkaar te vergelijken.

Het invoeren van de naam Kan leverde honderden verwijzingen op en het kostte een groot deel van een kerstvakantie om "onze" Kannen daar uit te halen en die namen op de juiste manier aan elkaar te koppelen. Toen ik alle beschikbare informatie in Aldfaer had ingevoerd, was er al een flinke stamboom ontstaan en dat veroorzaakte toch de drang om verder te zoeken. Hoewel via een groeiend aantal genealogische websites steeds meer informatie online beschikbaar kwam, was het ook nodig weer naar het archief van Zaanstad te gaan. Bovendien kon ik daar veel informatie vinden over de omstandigheden waarin men leefde en de gebeurtenissen die ze meemaakten.

De geschiedenis van deze familie Kan is, voor zover nu bekend, ongeveer driehonderd jaar oud. Wanneer Jan Klaaszoon Kan, die we als stamvader mogen beschouwen, werd geboren weten we niet. Wel dat hij belijdenis deed voor de Gereformeerde kerk van Oostzaandam op 30 november 1722. Aangezien een belijdenis meestal plaats vond op ongeveer 21-jarige leeftijd, zal hij rond 1700 geboren zijn. Van deze Jan Klaaszoon kunnen we een ononderbroken lijn trekken naar Kannen in de eenentwintigste eeuw.

Jans vader heette Klaas en zoals het hoofdstuk over de zeventiende eeuw laat zien, is er over diverse Klazen ook de nodige informatie. Voorlopig geeft die informatie onvoldoende zekerheid om veel te zeggen over Jans voorouders. Bekend is dat er in 1585 in de Warmoesstraat in Amsterdam een Pieter Claeszoon Kan woonde. Hij was loodgieter en woonde in een huis, genaamd

"in de Vergulde Kan". Misschien dat daar de oorsprong ligt van de familienaam, want zijn vader, Claes Simonszoon, gebruikte nog slechts een voornaam en patroniem (Simonszoon). Opvallend hierbij is dat drie zonen van stamvader Jan Klaaszoon Kan en zijn vrouw Jopje Dirks Trommels dezelfde namen krijgen als deze Amsterdamse loodgieter, zijn vader en grootvader: Pieter, Klaas en Simon.

Er zijn nog twee andere (reeds uitgezochte) stambomen van families Kan bekend. Zij hebben hun oorsprong in Amsterdam en Graft en hoewel er tot nu toe geen duidelijke aanwijzingen zijn, is het niet onmogelijk dat er een verbinding is tussen (een van) die twee stambomen en de onze. De afstand tussen de genoemde plaatsen en Zaandam is niet groot en er was zelfs een veerverbinding tussen Graft en Amsterdam via de Zaan. In een notariële akte van 11 augustus 1679 protesteert een Jan Claeszoon Kan uit Graft "*veerschipper van voornoemde plaats op Amsterdam*" tevergeefs tegen een verhoging van het bedrag dat hij moet betalen om de sluis in de Dam te Zaandam te mogen passeren.

"In de vergulde Kan" (?)

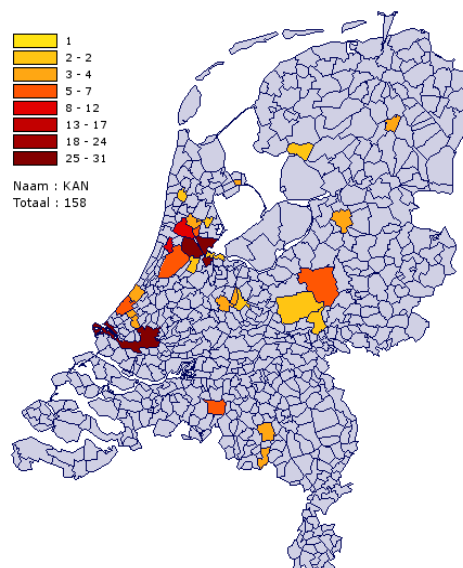
De in dit boek besproken familie Kan woonde tot ca. 1875 vooral rond de Zaan. Daarna verhuisde men ook naar andere delen van het land. Het Meertens Instituut in Amsterdam geeft op haar website een overzicht van de verspreiding van (o.a.) de naam Kan bij de volkstelling van 1947:

Groningen	4	Overijssel	5	Noord-Holland	151	Noord-Brabant	9
Friesland	5	Gelderland	20	Zuid-Holland	45	Limburg	0
Drenthe	0	Utrecht	6	Zeeland	1	Totaal	246

(Genoemde families behoren natuurlijk niet allemaal tot onze stamboom. Zoals gemeld zijn er meerdere "Kannenstambomen")

Noord-Holland is koploper, met verder het trieste resultaat van vijf jaar Duitse bezetting voor de joodse families Kan in het noorden en oosten. Van de velen die er voor de oorlog woonden, zijn er in de vier noordoostelijke provincies nog slechts 14 over.

Het kaartje hieronder toont de verspreiding van de naam Kan in 1993 (opgesteld vanuit de telefoonboeken van dat jaar). Het zwaartepunt ligt ook dan nog in het gebied rond Amsterdam met Rotterdam als goede tweede.

Natuurlijk komt bij het noemen van de naam Kan (overigens steeds minder) de vraag: "Ben je familie van cabaretier Wim Kan (1911-1983)?" Uit de stamboom moge blijken dat dat niet het geval is. In Gens Nostra (het blad van de Nederlandse Genealogische Vereniging) is na zijn overlijden een overzicht gegeven van zijn voorouders. Hij erfde de naam Kan van zijn, uit Leeuwarden afkomstige, joodse voorouders.

In dit boek probeer ik te laten zien hoe deze familie Kan zich ontwikkelde van het gezin van Jan in de beginjaren van de achttiende eeuw tot de tientallen families Kan van vandaag. Ik heb geprobeerd niet alleen de familierelaties weer te geven, maar ook te beschrijven hoe ze leefden en wat er in de wereld om hen heen gebeurde. Bovendien kon ik de op schrift gestelde herinneringen gebruiken van Klaas Kan (1880-1946) en Jaap Kan (1916-1999). Deze "ooggetuigeverslagen" geven een extra dimensie aan:

de geschiedenis van een familie Kan.

Nico Kan